СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Р. XLIII. Ч. 278. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 29-го листопада 1935. — VOL. XLIII. No. 278. Jersey City, N. J., Friday, November 29, 1935. THREE CENTS

УРЯД ДАЛІ ПРАЦЮЄ ЗА ЗМЕНШЕННЯ ВОЄННОЇ ТОРГОВЛІ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд дав до зрозуміння газетярам, що він не думає ослабляти своїх заходів удержати повну нетральність у війні між Італією й Етіопією, але буде ці всі заходи робити зовсім незалежно від Ліґи Націй.

Урядники навіть роблять натяки, що уряд буде робити певні нові кроки, що не мають нічого спільного з акцією Ліґи.

У цій справі між вищими урядниками відбуваються довші наради.

БРАЗИЛІЙСЬКА РЕВОЛЬТА СЛАБНЕ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Урядовий комунікат каже, що урядові вдалося зломати револьту в північній Бразилії. З цього видно, що в вівторок повстанці ще держалися в стейті Наталь.

Повстання в Пернамбуку зломано піхотою й літаками. Повстанці лишили на місці коло 60 убитих.

РУЗВЕЛТ ЗА ЗМЕНШЕННЯ БУДЖЕТУ.

ВОРМ СПРИНҐЗ (Джорджія). — Президент Рузвелт, що перебуває тут на вакаціях Дня Подяки, заявив газетам, що він працює тепер над виробленням нового буджету федерального уряду на настýпний фіскальний рік.

Рівночасно заявив він, що буджет буде певно на 400 міліонів долярів нижчий від попереднього.

БОРОТЬБА ЗА ОСНОВНУ ЗАСАДУ ОРҐАНІЗАЦІЇ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Джан Луис, голова майнерської юнії „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка", що недавно зрезиґнував з віцепрезидентури в Американській Федерації Праці, зорґанізував для переведення кампанії за організацію юнїй на основі промислів „комітет для промислової організації".

Комітет складається з голов промислових юній. Ціллю комітету є перевести організацію всіх робітників на засаді промислів, себто, щоб усі робітники одного промислу становили одну юнію.

Комітет уже вислав до всіх юній повідомлення про свою організацію та свої цілі. Комітет каже, що покищо його акція є чисто виховна. Комітет відрікається від роблення якоїсь акції проти Американської Федерації Праці; навпаки, він хоче, щоб усі новозорганізовані промислові юнії ввійшли в звязки з Американською Федерацією Праці. Це, видимо, є відповіддю на закид Віліема Ґріна, голови Федерації, що, мовляв, рух, початий Луисом, може розбити Федерацію Праці.

МАТИ ВБИВАЄ ДИТИНУ.

БЛУМФІЛД (Ню Джерзі). — Пані Верджінія Петит, 35-літня жінка, втопила свою 5-літню дочку у ванні, а потім випила отрую з наміром позбавити себе життя. Її відставлено до шпиталю поважно, але не небезпечно хору.

Розслід поліції стверди, що пані Петит посварилася зі своїм чоловіком. Він вийшов на вулицю і, вернувшись пізніше домів, застав свою жінку на ліжку. Вона плакала. На його допити сказала йому, що випила отрую. Він побіг до недалекої аптики кликати амбулянс, а коли вернувся домів, жінка сказала йому, що вона втопила дитину.

ГАВПТМАН ВИСТУПАЄ ПРОТИ СВОГО ОБВИНУВАЧА.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Адвокати Бруна Рікарда Гавптмана, що вижидає в місцевій стейтовій вязниці кари смерти за вбивство дитини летуна Линдберга, подали до публичного відома заклик Гавптмана до д-ра Джана („Джефсі") Кондона, що виступав на процесі проти Гавптмана як один з найбільше обтяжаючих свідків, щоб він признався до всього, що він знає в цій справі. Гавптман каже, що д-р Кондон „держить ключ до розвязки цілої тайни цієї справи".

ЯК ЗАХОВУВАТИСЯ ПО ВКУШЕННЮ ГАДЮКИ.

РУТЕРФОРД (Ню Джерзі). — У цьому місті живе 70-літній друкар Френк МекЛіз, що займається з замилування годівлею ідовитих гадюк. Він залюбки їздить з відчитами про гадюки та подає ради, як лікувати укушення.

Онодї йому самому прийшлося випробувати на собі власні поради. Підчас гудування гадюк укусила його в руку одна з найбільше ідовитих гадюк світа, звісна під назвою водного мокасина. Йдучи за власною порадою, передовсім не тратити спокою, МекЛіз преспокійно розрізав рану, вимив її карболем, а потім поїхав до Ньюарку, щоб дати собі підшкірне впорскнення сироватки. Він перебув у шпиталі ніч, а рано вернувся назад на свою гадючу фарму годувати свої 25 гадюк.

НІМЕЦЬКІ ПРОФЕСОРИ У ПОЛЬЩІ.

Цього року прийдуть до Польщі кілька німецьких професорів медицини і техніки та відчитають свої лекції в університетах і техніках. Недавно був у Варшаві відомий німецький археольоґ проф. Ґерґард Роденвальд і читав свої лекції з археольоґії у варшавському університеті ім. Й. Пілсудського.

100-ЛІТТЯ СМЕРТИ КАРМЕЛЮКА.

Совєтська преса згадала імя Кармелюка з нагоди 100-ліття його смерти. Розуміється, вносить свої большевицькі корективи. „Буржуазна історіографія викривила образ Кармелюка. Українські націоналісти пробували затемнити його образ націоналістичним туманом", пише „Правда" (ч. 28 з 11. Х.). Ґазета не заперечує величезної популярности Кармелюка в українській фольклорній творчості. Цю популярність большевики використовують для своїх цілей. З нагоди століття на батьківщині Кармелюка, в селі Головчинці, жмеринського району, колгоспникам (!) вручено акти на вічне користання землею, що належала дідичеві Пігльовському. Мовляв, „внуки Кармелюка дочекалися здійснення мрії, за яку все своє життя боровся знаменитий дід"...

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА ЗНИЩИЛА 79 ДОМІВ.

В селі Буряни, громади Брани, повіт Горохів, у будинках Івана Стільного вибухла пожежа, спричинена жевріючим вуглиником. Вогонь знищив 79 мешкальних домів і господарських будинків. Підчас пожежі згорів теж будинок постерунку поліції. Дуже ушкоджена телефонічна лінія. Шкода на 120 тисяч злотих.

МІСТ НАД ЛЯГО МАДЖЮРЕ.

Італійський інжинір Варні висунув цікавий проект, з яким звернувся до міст, що лежать над берегом Ляго Маджіоре. Він пропонує вибудувати міст, що єднав би два протилежні міста Паляндо і Лявено. Міст мав би 3 км. і 14 м. завширшки, 12 м. був би над рівнем озера і не перешкоджав би кораблям. Цей міст скоротив би віддаль між Міляном і Сімплоном та оживив би автомобільний рух.

МОРЕ ПОГРОЖУЄ РАДІОСТАЦІЇ.

На днях ухвалило данське радіо виасиґнувати 50 тисяч корон на працю при реґуляції узбережжя, бо радіостація Калюндборґ, збудована на вузькім півострові загрожена. Минулорічні хуртовини зменшили на кілька метрів площу, на якій стоять будівлі й вежі з антенами, а в останніх тижнях околицю навістили бурі, що побережжя знищили ще гірше. Праці, щоб забезпечити півострів перед дальшими шкодами, йдуть повним ходом.

ЖІНКА ФАКІРОМ.

З Калькути приїхала до Цюріху Індійка Суря Корінга на гостинні виступи у ролі факіра, тому, що в Індії жінкам не вільно бути факіром. Корінга ходила босими ногами по товченому склі, пописувалась іншими штучками факірів, і тому заанґажували її на гостинні виступи до Відня.

АРЕШТОВАНО 11 ФАЛЬШІВНИКІВ ГРОШЕЙ.

Недавно в місті Лондоні в Онтеріо поліція арештувала 11 пачкарів фальшованих американських грошей. Арештовані перепачковували підроблені американські гроші із Злучених Держав до Канади. Їх виловлено в Канаді при помочі відомостей, поданих американською поліцією.

СВІЖИЙ МІЛІОНЕР РОЗДАЄ МЯСО.

Париж мав недавно цікаве видовище. На розі двох великих вулиць Жана Жореса і Мажента тягнулася довжезна черга людей з мішками і кошиками, здебільша бідаки. Мясник Анрі мав роздавати безплатно мясо. На останніх кінських перегонах він виграв півтора міліона. День раніше він заявив: „Коли виграю, роздаватиму мясо бідакам з цілої дільниці цілий тиждень". Він дотримав слова. Люди діставали кусні воловини, телятини, баранини до самого вечора, поки вся крамниця не була порожня.

ВИПРАВЛЯЛА НЕМОВЛЯТ НА ТОЙ СВІТ.

Перед судом присяглих у Львові станула 73-літня вдова Йосифа Рабій, що мешкає у Львові при вул. Казимирівській, яку притягнув прокуратор до відповідальности за виправлення на той світ немовляти Юлії Артимович. Слідство виявило, що Рабієва вже від довшого часу приймала на виховання чужі, здебільша нешлюбні діти за оплатою по 1 зл. денно. Мешкала в одній, все брудній кімнаті і нічого дивного, що смерть забирала немовлят, головно тих, за які перестали їй платити. За 10 місяців умерло троє немовлят. Акт обвинувачення каже, що 22. сїчня ц. р. прийшла до Рабієвої Катерина Артимович і віддала їй на виховання свою донечку Юлію, яка мала ледви кілька тижнів. Не маючи грошей, залишила їй 1 зл. кажучи, що за кілька днів заплатить 20 зл. за перший місяць. Дитина була гарна і важила 5 кг. Коли до 27. сїчня ц. р. К. Артимович не приходила, Рабієва жалувалась перед сусідками, що якась жінка підкинула їй дитину, хоч вона не має сама з чого жити. На другий день дитина вже вмирала. Рабієва не кликала лікаря, але казала поставити баньки дитині, мовляв, немовля перестудилось. 29. сїчня ц. р. немовля вже померло. Про все те повідомила владу Євдоха Коновалюк. При секції устійнили, що дитину, отруїли згущеним молочним квасом. Рабієва боронилася тим, що Євдоха Коновалюк з пімсти дала дитині отрую і побоюючись поганих наслідків для себе, повідомила про все владу.

ПІМСТА ПО 12 РОКАХ.

В англійськім місті Рокфері знайшли на дорозі трупа хеміка д-ра Моргана, відомого серед англійських учених; він мав розторощену каменем голову. Поліція арештувала його приятеля, д-ра Коха. Всі були здивовані цим арештуванням. А проте д-р Кох після двох-годинного допиту признався, що вбив Моргана, подаючи як мотив, що той 12 літ тому кепкував собі з нього. Кох шукав від 12 літ нагоди до пімсти.

ТАЄМНИЧА СМЕРТЬ ЕМЕРИТА.

У Ворохті помер в таємничий спосіб 85-літній Ксаверій Стрийський, емеритований залізничий раднйк. Коли виломили двері від його мешкання, знайшли на підлозі між стосами книжок, часописів та інших поперевертаних предметів трупа емерита. Лице і руки поґризли вже щурі. Тіло було в стані розкладу. Поліція веде слідство, щоб устійнити, чи це випадок природньої смерти, чи мається до діла з убивством.

ДОВКОЛА СВІТА ЗА МІНУТУ І 40 СЕКУНД.

Бельгійська адміністрація почт і телеграфів спільно з англійською та японською робила такий експеримент: з естради салі Альбертеум, на території бельгійської вистави, вислали радіотелеграму, що двічі облетіла земний глоб. Телеграму приняли і передали далі Брюсель, Ню Йорк, Монтреаль, Сідней, Лондон, Буенос Айрес, Токіо, Бейрут, так, що вона вернулась назад до Альбертеум. Телеграма обіхала 80,400 км. за одну мінуту і 40 секунд.

105-ЛІТНІЙ НОВОЖЕНЕЦЬ.

Найстарший мешканець Станиславова, 105-літній Мордко Ціттер, оженився цими днями з 75-літньою жінкою. Ціттер уже шестий раз жонатий. Три його дружини померли, а з двома він розвівся. Найстарший син Ціттера помер перед двома роками у 78. році життя, наймолодший його син має 22 роки.

У ВЕСІЛЬНІМ СТРОЮ ВІДОБРАЛА СОБІ ЖИТТЯ.

Трагічною смертю згинула в Монастириських 24-літня Олександра Гонтарівна, яка кілька днів перед своїм вінчанням довідалася, що її наречений уже жонатий. Нещасна дівчина вбралась у весільний стрій і револьверовим стрілом у серце відобрала собі життя.

ОДНОГО ДНЯ ПІДКИНУЛИ ШІСТЬ ДІТЕЙ.

У понеділок, 21. жовтня ц. р., до міського заведення для сиріт у Львові прибуло 6 підкинених дітей. І так при вул. Вулецькій невідома жінка підкинула 4-літнього хлопчика і 3-літню дівчинку; на коридорі VII. магістратського уряду при вул. Академічній півторалітнього хлопчика і 3-літню дівчинку, у брамі при вул. Городецькій ч. 81 знайшли півторарічну дівчинку і в сінях при вул. Галицькій ч. 7 невідома жінка покинула коло 9-місячну дівчинку. Поліція шукає матерей.

СКАРБОВИЙ УРЯДОВЕЦЬ ЗАСТРІЛИВ БАНДИТА.

Василь Яворський з Попелів коло Дрогобича стрілив до Семена Оліяша, тяжко ранив його в карк і втік. Другої днини стрінув у ліс Ратушин коло Попелів двох гаєвих, Луцяка і Сурму, і почав до них стріляти, міркуючи, що гаєві його доганяють. На щастя гаєвих не зранив. На відгомін стрілів вийшов з хати Сурми скарбовий урядовець з Дрогобича, Маріян Домбровський, і стрілив до Яворського двічі, тому, що він звернув револьвер до Домбровського. Одна куля поцілила Яворського в бік і бандит згинув.

ЗАКІНЧЕНО ПЕРЕСЛУХАННЯ ОБВИНУВАЧЕНИХ У ВАРШАВСЬКІМ ПРОЦЕСІ

ВАРШАВА (Польща). — В офіційнім польськім комунікаті, в якім подається перебіг карного процесу в справі вбивства міністра Перацького, подано, що вже покінчено з переслуханням 10 українських студентів і 2 українських студенток, що то їх називається офіційно „українськими терористами".

Комунікат стверджує, що тими зізнаннями обвинувачені дуже собі пошкодили, головно тому, що демонстративно відмовлялися зізнавати по польськи. Супроти того їхня оборона не могла ставити їм питань, а вони тимсамим не могли відповідати і давати вияснення на свою користь. А це знову відобється на присуді.

Комунікат подає далі, що суд усунув тепер жандармів, які стояли коло кождого з обвинувачених, щоб тим чином не дати їм спромоги між собою порозумітися. Подає теж, що той одинокий, що зізнавав по польськи, себто обвинувачений Миґаль, що перебирав на себе багато вини, тільки потвердив те, що є в акті обвинувачення.

Підчас розправи відчитано зізнання в слідстві підсудних Качмарського, Зарицької і Рака, які, як подає комунікат, допомогли Мацейкові перейти польсько-чеську границю. Було це нібито в дні 5 серпня 1934 р. В тім дні переведено Мацейка з Ямної на Гуцульщині до границі в горах, де його перебрав якийсь незнаний чоловік і перевів на Закарпаття. Так подано в акті обвинувачення. Подано теж як здогад, що головний убивник Перацького, Мацейко, перебуває десь у Чехословаччині.

НЕ ДОЗВОЛЕНО В КАТЕДРІ НА ЛИСТОПАДОВУ ВІДПРАВУ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Ужгородське „Українське Слово" подає, що 29-го жовтня просили українські іміґранти дозволу відправити Службу Божу в катедральнім храмі в дні 1-го листопада за померлих українських борців, як то звичайно вже було за останніх 16 років. Та цього року еп. Стойка не дозволив відправити богослуження, покликуючись на те, що в катедральнім храмі в той час переводиться ремонт. Та ремонту ніякого не було, церква стояла цілий день порожня. Богослуження відбулося в церкві оо. Василіян. Невеличка церква була переповнена еміґрацією й тутешніми людьми. Службу Божу і панахиду відправили о. протоєрей д-р Василь Годжега, протоігумен о. Булик, проф. богословя д-р Л. Міня, ігумен Калинець з діяконами. Коротку, теплу, патріотичну проповідь виголосив о. директор Віктор Желтвай. Співав хор під управою проф. Щурівської. Промови, світла, відправа і співи зробили на присутних глибоке враження.

ВЛАДИКА СТОЙКА І БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЛІТАКИ.

УЖГОРОД. — „Українське Слово" подає:

Дня 25-го жовтня прилетіли з Москви до Ужгороду большевицькі летуни. Як відомо, на другий рік має бути налагоджена правильна летунська комунікація між Прагою і Москвою через Ужгород. Большевицьких летунів витав губернатор К. Грабар і дав на їх честь гостину в „Короні". Літак (машину) оглядало на летовищі багато публики. Між нею був і Преосвященний владика Стойка. Епископ був захоплений літаком, хвалив большевицький твір та і сам всів до літака, щоб випробувати, як там вигідно сидіти. Вкінці висказав надію, що на другий рік він полетить до — Москви...

ПОЛЯКИ ПРО СВОЇ ШКОЛИ ПОЗА ПОЛЬЩЕЮ.

ВАРШАВА. — У Варшаві відбувається зїзд делеґатів Товариства Допомоги Заграничній Польщі. Предметом нарад буде справа збірки фондів на піддержання польського шкільництва поза границями Польщі.

ІТАЛІЙЦІ ВІДСТУПАЮТЬ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Етіопці випускають тепер численні воєнні комунікати, в яких подають, що побіджають на всіх фронтах. З них виходить, що Італійці мали в останніх днях великі втрати в людях, що їхня армія відступає в перепололосі, залишаючи амуніцію, гармати, тенки, тощо. Комунікати подають далі, що італійські війська відступили в багатьох місцевостях до тих позицій, на яких стояли тому 55 днів. Найбільше шкоди наносять Етіопці Італійцям у цей спосіб, що зявляються більшими частинами на задах італійської армії й винищують там невеличкі італійські резерви.

ТІШАТЬСЯ ЗБОРОМ БАВОВНИ.

МОСКВА (Росія). — Офіційно подають, що в азійських совєтських республиках зібрано цього року 1,500,000 тон бавовни. Частину цеї бавовни продадуть Совєти на міжнароднім ринку тоді, як ціна піде високо вгору. А сподіваються цього у звязку з італійсько-етіопською війною. Колиж цього не буде, то зужиють її всю в Совєтах, щоб сповнилися слова Калініна: Треба змагати до того, щоб люди в Совєтах були найкраще вбрані зі всіх людей у цілому світі. Та покищо, подає комунікат, іще треба спроваджувати бавовну з Америки на — найконечніші потреби.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕНЬ ПОДЯКИ

Це американське свято звязане тісно з американською традицією. А та традиція пригадує американському народові, і то в першу чергу тій частині, що походить з анґльо-саксонського коріня, про ті великі труди, про той холод і голод, який треба було перенести тим переселенцям, що відомі в історії під назвою „Пилґрімс".

Та традиція пригадує далі, що сильна воля, завзяття і глибока віра, якою відзначалися ті переселенці, поконали в скорому часі всі важкі труди і вони вкінці діждалися на новій землі обильних жнив, і дякували за те, що жнива забезпечили продовження їхнього життя.

Згідно з традицією Американці й тепер дякують у цей день Божому Провидінню за ті добра, якими обдарила судьба американський нарід упродовж останнього року. У той день підноситься ті риси американського характеру, завдяки яким Америка дає собі раду і з найбільшими перешкодами і з найбільшими економічними чи політичними крізами і т. п.

Річ ясна, що й Українці в Америці прилучуються до цього американського свята. Поза американським життям мають вони в цей день зробити ще перегляд свого питомо українського життя-буття. І тут, як критично не ставитисяб до цього, треба таки підкреслити, що наше життя в Америці набирає чимраз глибшого змісту. Вправді ми живемо тепер у дуже критичному, бо переходовому часі, але проте вже і тепер бачимо той шлях, яким покотиться наше дальше життя в Америці, що поведе наше теперішне молоде покоління.

Ми теж бачимо, що те, про що нашим першим переселенцям до Америки зперед сорок кілька років навіть не могло снитися, сьогодні стає дійсністю. Українське імя, українська ідея, українська штука набирають в Америці горожанського права.

Та інакше мається справа на наших рідних українських землях. Там вороги з цілою силою ліквідують те, що ми вже давно були здобули. І тому моглоб здаватися, що ми там пропадаємо, що тратимо ґрунт під ногами на рідній землі, що там нема місця на „День Подяки". Та приглянувшися тому ближче, побачимо, що воно так не є. Ми тратимо те, що можна оком обняти і руками намацати. А зискуємо з кождим днем те, чого оком не видно. Українська ідея входить у кість і кров міліонових українських мас! Це така велика зміна і такий великий успіх, що є всім Українцям защо дякувати в дні американського свята Дня Подяки. Є чим радіти, коли зважимо, що ідея української державности дає нам з кождим роком чимраз більше число тих, що за неї борються і за неї вмирають.

ЗА ДУШУ ГУЦУЛЬЩИНИ

Між голосами Поляків про Гуцульщину, голосами, що так часто і з такою настирливістю останніми часами лунають, зовсім виїмкове місце займає стаття Фердинанда Ґетеля: „На Гуцульщині" („Газета Польска" ч. 263 ц. р.).

Коли її прирівняти до інших того роду статтей, можнаб на перший погляд здивуватися — так ми привикли до чогось іншого в цілій повіні польських публікацій про цю нашу країну, — а далі можнаб визнати її зовсім випадковою, якраз за її виїмковість. Та не позволяє на те йменння автора, одного з найповажніших польських письменників сучасної доби, письменника глибокого й вдумчивого. Те саме й вимагає поважної відповіди з нашого боку.

Сам опис Гуцульщини ентузіястичний, як і багато інших. Всеж у ньому дається відчути якась глибока нотка щирости, що робить його якось особливіше симпатичним.

Вичисливши декілька цікавих подробиць гуцульського побуту, докає Ґетель: „Подробиці? Імовірно! Але є й архитвори більшого калібру! Я бачив над Черемошем деревляні церкви, скінчено гарні — гарніші хіба від усього в Европі, а може й у світі, вибудовані з дерева. Гуцульський гафт може мірятися з найкращим Сходом, і то не сьогоднішнім, а з тих добрих, давніших літ. Ноша Гуцулів є архивзором оригінальности, імовірно фантазійної та непрактичної, „хлопської", — але й у цій царині, дозволю собі твердити, нічого так гарного й багатого не стрічаємо на землях Европи. Якщо додамо ще побут, що розвязує цілу форму людського життя, від родин аж до смерти, краєвид, підсоння і тип людини, однаково феноменальний, мусимо дійти до висновку, що діло тут з образом життя зовсім замкнутим у такому культурному крузі, якого самобутність є одинокою в своюму роді появою".

Але і не ці думки для нас у статті сутні.

Найцікавіше те, що, жаліючи сьогодні так усіми деправованих Гуцулів, Ґетель кличе поратунку. Але не звертається, як інші Поляки, з тим на адресу польськоо громадянства, ані ґенералів, ані адміністрації. Ратунку для Гуцульщини від новочасної „культури", від її примітивного стандарду, а найважніше від розкладової роботи Жидів, шукає Ґетель — в українському громадянстві:

„І тут слід поставити запит під адресою української інтеліґенції. Чи справді займають її такі важливі, великі й світові справи, що не стає їй часу на працю в первісних, а величавих полях аналізи, критики й синтези гуцульського побуту й творчих проявів гуцульського життя? Знаю, що вже неодне зроблено, особливо в музейництві. Та Гуцульщина заслуговує на зусилля більшого розміру, на повну порівнальну спробу, в якій зложить на терезах скарби своєї безінтересовної, інстинктової творчости, щоби її зважити з однаково безінтересовною, хоча вже свідомою думкою, почуванням і світоглядом передовиків цивілізації. Якщо, очевидно, цивілізація схоче бути людською, а не лише муравлиною!"

Таке поставлення питання про оборону Гуцульщини, що віддана на „безумну експльоатацію злободневним інтересам", одиноко правильне й можна бути лише вдячним за нього авторові.

Та є тут своє маленьке „але". Ґетель порівнує Гуцульщину з Підгаллям і стверджує, що вона не мала таких опікунів як Віткевич, Тетмаєр, Стриєнський і інші. Це непорозуміння.

Гуцульщина мала й має своїх великих прихильників, і опікунів ентузіястів між українським громадянством. Чи треба згадувати наприклад проф. Володимира Шухевича, що ціле своє життя присвятив Гуцульщині, життя, якого завершенням була орґанізація гуцульського відділу, правда, в польському музею Дідушицьких і видання такої повної, всесторонньої, глибокої і написаної з серцем моноґрафії, якої досі не має Підгалля. (Хоч там є чимало специяльних книг, виданих чепурніше). Про українські музеї згадував сам Шановний Автор. Про велику працю читалень „Просвіти", „Січей", „Соколів" і інших спортових товариств, про працю кооперації і поодиноких українських підприємців, про виробництво таких установ як „Гуцульщина", „Гуцульське мистецтво" і ін., а далі про тих людей, що рікрічно йдуть на Гуцульщину, я лише згадаю. Не є це, правда, завелика праця. Але вона щира, сердечна і зерно, посіяне нею, паде на здоровий ґрунт. Ясно, вона не має нічого спільного з криком, авторекламовою т. зв. „суспільної праці" деяких „чинників".

Ще пару слів про ділянку мені особисто найближчу. Про літературу. Коли автор не знайшов аналізи, критики і синтези гуцульського життя в українській науці, хоча вони там є, то напевно знайде ще в українській літературі. Здавендавна Гуцульщина здобула собі почесне місце. Майже ціла творчість братів Воробкевичів присвячена їй. Гуцульщина видала такого великого поета як Осип Юрій Федькович, що оспівував її в своїх поемах, змалював у оповіданнях, вичарував у драмах. Перші свої творчі кроки повернув на Гуцульщину ґеніяльний Іван Франко. Так повстала романтична ще повість „Петрії й Довбущуки". Але і пізніше не забуває про неї, ні в своїх мандрівках (віршований опис з 1884 р.), ні в своїй творчости. („Як Юрій Щикманюк брив Черемош"). З Гуцульщиною тісно звязана творчість таких великих майстрів слова, як Ольга Кобилянська („Некультурна", „Час", „Природа", „Битва", „В неділю рано зілля копала"), або Марко Черемшина. Майже всю свою увагу присвятили їй такі поети, як Гнат Хоткевич (повість „Камяна душа", нариси), Ґренджа-Донський (збірка „Тернові квіти полонин" й ін.), Дмитро Загул та багато, багато інших.

Письменники з Надніпрянщини теж віддали свою дань Гуцульщині, щоб назвати лише прекрасні „Тіни забутих предків" Михайла Коцюбинського. Та вичислити цих усіх авторів нема змоги, хіба додам іще лише перелік творів за останній рік. В своїй збірці „Лірика бою" П. Усенко присвятив окремий цикл Гуцульщині. Минулорічний лявреат Улас Самчук видав повість „Гори говорять", про Довбуша видали повісти Гр. Смольський („Довбуш") і Р. Єндик („Проклін крови"), крім цього писали ще про Гуцульщину В. Шаян („Терпіння молодого Гуцула"), Ю. Бартош (збірка „В Карпатах світає") і багато інших, яких твори не появились окремими книжками, а розкинуті по журналах і часописах.

Насувається інше питання: наскільки українська творча праця, праця недержавного народу, серед Гуцулів у нинішніх умовинах є можлива. Але, може Шановний Автор дозволить, що на те — зрештою дуже важливе — питання з ріжних причин відповідати не буду. — („Новий Час").

Є. Ю. Пеленський.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДЕ МІСЦЕ ЖІНЦІ?

Пише дописувачка до одної українскої ґазети:

„Знаю одно добре подружжя, що живе в згоді, люди поважні й інтеліґентні. Чоловік бере живу участь у громадському житті. Одиноке в них непорозуміння походить із того, що він не дозволяє їй працювати в товариствах. „Я вже досить працюю за тебе", каже. „А ти пильнуй дітей, то краще сповниш свій громадянський обовязок". Знаю, що жінка терпить від цього. Діти потребували її опіки, як довго були малі. Тепер вони доростаючі й мамина опіка їм радше тягаром; найкраще почувають себе серед своїх товаришів та товаришок. Коли прийду, вона все сама дома. „Де діти?" — питаю. Пішли на музику, або пішли на площу, чую все відповідь. Сидить усе з робіткою або з якимсь латанням під вікном, та чекає на поворот домашніх".

Думаєте, що це писано в Америці? Ні, це пише дописувачка у львівську жіночу ґазету „Нова Хата".

НОВИНА.

„Правда", пише далі ця дописувачка, „воно приємно вертатись додому, знаючи, що дома все є жінка. Вечеря вже приладжена, постіль постелена, вся домашня машина йде як на колісцятках. Але чи жінка вдоволена, ніхто не питається. Що вона хотіла би провести годину-дві на день при якійсь корисній громадській роботі, спробувати своїх сил і на іншому полі. Вонаж має на те час! Не потерпіло би від цього господарство, ані діти. Але чоловік собі цього не бажає і кінець".

І підписується ця дописувачка „Невдоволена".

Виходить, що до мірення життєвих відносин завели там нове поняття: вдоволення. Не так іще давно й чоловіки за вдоволенням у подружжі не дивилися. Нагадуєтся обсервація одного письменника: хто дбає за вдоволення поза Англійцем? Як почали чоловіки дивитися, чи може їм бути дивно, що від них і жінки собі почали питатися, чи вони вдоволені?

КЛОПОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ПОДРУЖЖЯ. ДЕ МІСЦЕ ЧОЛОВІКОВІ?

Пані Дороті Деминґ, нова ґенеральна директорка „Краєвої Орґанізації для Піклування Публичного Здоровля", каже, що нові часи ставлять перед американским подружжям зовсім нові питання.

„Одною з найбільших проблем, які ми маємо розвязати", каже вона, „є те, що самий тільки чоловік уже більше не знаробляє на хліб (у родині)".

Це питання стає дуже важним, бо багато чоловіків стали за час депресії „ґаздинями в хаті", себто вони роблять усю цю роботу, що колись робили жінки.

Ще не вирішили питання, де місце жінці, а вже заскакує їх питання: де місце чоловікові?

ДЕ МІСЦЕ ДІТЯМ?

Нарівні з питанням, що робити з цими чоловіками, каже пані Деминґ, стоїть друге питання: що робити з дітьми, що, покінчивши школи, не можуть знайти собі роботи й сидять дома?

Це питання здавна вже розглядають у краю, де ворожі держави не дають вивченій молоді багато ходу, не пускаючи її по скінченню вищих шкіл а державні посади або до свобідних професій.

Що в краю зробила ворожа держава, в Америці зробила кріза. Як у краю треба щось зробити з ворожою державою, так тут із крізою.

ДІТИ, ЧИ КАРІЄРА?

В американских газетах стрічаємо тепер часто дискусії на це питання: що має жінка робити? Чи родити й виховувати діти, чи знайти собі постійну роботу й присвятитися якійсь карієрі?

Під карієрою треба розуміти заняття, до якого треба довшого відповідного приготування.

Одна письменниця питається: чому писати про потребу вибирати між карієрою й материнством? Невжеж материнство не карієра?

Як у кого. В декого це чистий припадок. Знають, що він прийде, але для нього не підготовляються. Вважають, що до хову рогатої худоби, навіть до хову дробу підготування треба, але до роджения дітей та їх виховання не треба.

ЯК ВИРІШУВАТИ ПИТАННЯ?

Питання, де місце жінки, товклося в передових народах вже давно. Наприклад, у Німеччині ще до війни йшла за це завзята боротьба. Німецький цісар Вільгельм Другий при тій нагоді сказав памятні слова: Жіноче місце — означене трома „к": Кірхе, кіхе, кіндер (церква, кухня, діти).

У німецкій сатиричній газеті появилися були ті слова цісаря над рисунком німецької цісаревої (жнки Вільгельма), як вона на коні, одіта в уніформ полку своо імени, робить перегляд війська.

Рисунок говорив: Коли місце жінки в церкві, в кухні і при дітях, то як ви, цісарю, поясните це, що ваша власна жінка суне носа до війська?

Рисунок не нападав на цісаря за його рішення питання, де місце жінці, ані за те, що цісарева робить перегляди війська, але на суперечність між двома становищами, себто за те, що словами говориться одно, а ділами друге.

Мовляв, рішайте, пане, справу в один спосіб, або в другий спосіб, але потім поступайте все за тою засадою, яку ви признали розумною.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Рукописів не звертається. — Всі часописи на цілім світі завжди оголошують, що рукописів не звертається. Про те вже стільки разів писалось у відповідях редакції, а видно, що це не помагає, бо ще далі дістаємо листи з домаганям звернути засланий до редакції допис і т. п. Крім того треба мати на увазі, що нам треба задержувати відкинені дописі чи статті, щоб мати оригінальні документи, колиб про такі справи інтерпельовано редакцію на річнім засіданні головного уряду У. Н. Союза.

На науці історії.

Учитель: Щож, не знаєш нічого про Наполєона?

— О, знаю, прошу пана професора, він уже вмер!

Катюль Манде.

БАЖАННЯ

Так розказують старі люди:

Босо, з розвіяним волоссям ішов волоцюга по шляху й дивився на королівську палату, яка блестіла в сонці. Був іще молодий, дуже гарний зі своєю злотистою чуприною, з великими чорними очима й вогкими, неначе квіти по росі, устами. І сонце неначе тішилося ним, повило його своїм блеском, тоді коли могуча королівська палата стояла похмура, в тіні.

Нагло волоцюга здержався і крикнув:

— Якаж вона гарна!

Доглянув княжну Розалінду, яка крізь вікно гляділа вдаль. (А справді чудова була ця королівська дочка).

Волоцюга занімів і без слова глядів на княжну. І був би стояв до вечора, колиб палатна сторожа не прогнала його від брам.

Пішов далі, похиливши голову.

Здавалося йому, що все кругом потемніло: виднокруг, дорога, вкриті квіттям дерева. Навіть сонце погасло. Сів на краю ліса, на мураві, й заплакав.

— Чогож ти журишся, дитино моя? — спитала його стара бабуся, яка саме вийшла з ліса й на згорблених плечах несла ріща.

— Навіщо питаєте мене, бабусю! І так не зумієте змінити долі!

— Так думаєш? — всміхнулася бабуся. — Ну, то глянь мені в очі!

Волоцюга глянув і прижмурив очі: ясність вдарила в нього й в тужмить пізнав він, що перед ним стоїть богиня.

Упав на коліна й закликав:

— Вчиніть мені волю, могуча! Відколи я побачив у вікні королівську дочку, серце моє вже не належить до мене. Почуваю, що вже ніколи не покохаю іншої жінки, крім неї!

— Ну, й щож? — говорила богиня. — Не є це таке велике нещастя!

— Чиж може бути більше? Коли не одружуся з княжною — умру!

— А щож перешкаджає тобі подружитися з нею? Вонаж незамужня!

— Чи ти глумишся? Глянь на моє лахміття, на мене! Аджеж я живу з того, що вижебраю у добрих людей.

— Це ніщо. Хто щиро кохає, мусить збудити взаємність. Бо таке є вічне й солодке право кохання. Всі тебе покинуть, всі насміхатимуться з тебе, але Розалінда тебе не покине, бо твоя любов буде сильніша від усіх сил світа.

Волоцюга всміхнувся. Не вірив у чуда.

— Стережися! — сказала богиня. — Кохання не любить, щоб йому не довіряти. За це воно любить карати. Але тому, що ти терпиш, я поможу тобі. Якеж твоє бажання?

— Хочу бути наймогутнішим з князів світа, щоб могти одружитися з королівською дочкою.

— Я обіцяла тобі, але мушу тебе попередити: коли ти перестанеш бути тим, чим ти є, ніякий чародій, ніяка ворожка, навіть я — не зможу привернути тебе до попереднього стану. Якщо станеш князем, то мусиш ним остатись на ціле життя.

— Чиж думаєш, що як чоловік Розалінди я тужитиму колинебудь за волокитством?!

— Хай буде! — сказала богиня. — Хочу твого щастя.

І рукою торкнула його голови.

А в кілька хвилин пізніше під королівську палату заїхав багатий князь з дружиною. Король гостинно приймав могучого достойника. Цілий тиждень тревали забави, балі й фестини. Але це не цікавило гостя. Він тільки думав про княжну Розалінду. Коли глядів на неї, серце переставало бити в грудях; коли слухав її голосу, здавалося, що чує небесну музику. Але Розалінда не звертала на нього уваги. Личко було в неї захмарене, а в очах скривалася туга.

Король і королева тішилися, що гість покохав їх дочку й навіть їм в думці не було відмовити дозволу на подружжя. Але коли Розалінда довідалася про батьківську волю, сказала, що радше наложить на себе руку, ніж вийде замуж за князя.

Майже збожеволілий з болю, кинувся нещасний до її ніг:

— Який же злочин я зробив, що ти відбираєш мені життя? Чи може сумніваєшся в моє кохання? Лякаєшся, що перестану кохати тебе? Колиб ти могла читати в мойому серці, то цей сумнів не мав би до тебе приступу. Моє кохання таке палке, що дорівнює твоїй красі. Приверни мені надію, княжно, або помру з туги за тобою.

— Князю! — сказала сумно Розалінда. — Це все, що вас болить, болить і мене. І, повірте, мій біль не є менший від вашого.

— Що хочете тим сказати, княжно?

— Ніколи не вийду за вас замуж тому, що безнадійним коханням кохаю волоцюгу, який одного дня босо, з розвіяним волоссям ішов під палатою мого батька й, глянувши на мене, відійшов та не вернувся вже більше...

Так розказують старі люди.

Бодай.

Молодий лікар (до вірителя): Коли вже конче хочете так часто приходити до мене з цим рахунком, то бодай перевяжіть собі голову, щоби виглядало, що ви хорі.

ДЕЩО ЦІКАВЕ ПРО ЕТІОПІЮ

(Фортепян цісаря Менеліка. — Без двірського церемоніялу не обійдеться. — Про чародійку Малкам Аягу та її амулети. — Самотна пальма ген над океаном...)

Етіопія, країна, що — як подають перекази — була колись тереном казкового царства королеви зі Саби, являється сьогодні обіцяним краєм для багатьох, що не є гаразд поінформовані про цю державу „короля королів", проголошуваного нащадком — у простій лінії! — царя Соломона. Але Етіопія покищо примітивна, в першій стадії розвитку держава, може з призначенням поступити колись в ряди держав цивілізованих та з видатною культурою, а тепер собі африканська країна з гарною назвою, з ріжними признаками та з цілим рядом приятелів і цілим рядом ворогів.

Отимто преса всього світа нині повна ділових і обширних, менш або більш учених, прихильних і неприхильних вісток про ту країну, з чого ми тут вибрали для читачів „Свободи" кілька цікавіших подробиць, знаменних для життя в етіопській країні.

Так почнім від „шляху каравані", що веде з Джібуті до столиці держави, Адіс Абаби. Ним іде нині залізниця, але воно ще не так то дуже давно, як тим шляхом сунулися каравани з верблюдами та підводи, запряжені волами, і сунулися вони довго-довго, тижні й цілими місяцями, а часто й цілий рік, жаром сонця спражені, спрагою мучені, поки довелось їм прибути туди, куди вони простували. І тоді то траплялось дуже часто, що цілі каравани ставали жертвами пустинної спеки, і нерідко й трицять або сорок волів гинули притім нараз, а з усього караванного вантажу не лишалось у багатьох випадках просто нічого. Бо поки в таких випадках можна було добути якоїсь допомоги і свіжої худоби від сусідніх племен, то на загибаючі каравану нападали здебільша або пустинні опришки, що виграбовували й до тла, або ненажерливі терміти, ще страшніші для каравани, ніж розбишаки.

А що так воно справді, про це основно переконався між іншим і фортепян, що його хотів спровадити собі до Адіс Абаби найславніший досі неґус Етіопії — Менелік II.

Та каравана, якій призначено було тоді притранспортувати фортепян до столиці, вигинула внаслідок спекоти до щенту, а з нею став жертвою катастрофи й цісарський фортепян, подарований Менелікові італійським королем на знак дружніх тоді відносин між обома державами. Коли ось зазивана допомога наспіла, то з королівського дарунку Італії знайшли ще тільки — струни та педали, а всі інші частини фортепяну **пожерли ненаситні терміти!**

Тепер дещо про двірський церемоніял. Ну — як „модерна" держава, як це цісар Гайле Селясі звик залюбки утверджувати, — Етіопія намагається зберігати, принайменше відносно чужинців, своєрідний церемоніял. І так у книзі Цішки про Етіопію знаходимо оповідання про те, як то раз трапилося з тим церемоніялом неґусові зприводу гостини якоїсь групи німецьких гостей. Коли ось одного дня цісар Гайле очікував їх відвидин, він відповідно до постанов своєї етикети рішився в прияві гостей відбути велику військову параду, причім військо мало виступити в нових одностроях та тропічних шоломах. Але ті нові однострої були, на жаль, того роду, що воякам не легко прийшлося зодягнутись за приписом, а з тим вони і не змогли ніяк явитись при приїзді гостей в означену годину. А тут двірський поїзд з гостями от-от наїде!

Біда!

Що робити?

Невже привитати гостей без приписаного церемоніялу?

Але ні — без двірського церемоніялу не обійдеться!

І ось що придумали хитрі церемоніенмайстри Етіопії:

Вони просто надали наказ здержати поїзд з гостями на одній з останніх стацій перед столицею краю, і не пустити його так довго, поки начальний вождь не повідомить цісаря, що останній гвардієць щасливо натягнув на себе кабат, штани, кріс, торністру і шолом, і компанія рокує в порядку на площу паради перед двірцем.

Як бачимо:

Етіопські царедворці вміли порадити собі просто й певно, а цісарські гості не стратили при тім нічогісько.

Тепер же дещо про чародійні амулети. Воно ось ніщо надзвичайне, що люди в Етіопії трохи забобонні і привязують вагу до всякого роду амулетів. З усіх найвище цінуються амулети чородійки **Малкам Аягу**, що, як кажуть, уміє викликувати добрих і проганяти злих духів — вона з країни Ґондар — послугуючись притім молитвою Марбато, тобто одним зі святих текстів, який називається **„сіттю Соломона"**, тому, що при його допомозі колисьто цар Соломон виловив, як кажуть, усіх чортів у свойому царстві.

Отож:

Малкам Аягу неабияка собі чарівниця. Не знати лиш, чи та „свята сіть" Соломона всилі спіймати нині, коли вже не всіх чортів, що не дають негусові жити, то принайменше хоч один полк Італійців?

А накінець послухайте про самотну пальму ген над Великим океаном...

Це ось теж — неабияка пальма!

Тут мусимо вперед зазначити, що Етіопія — країна з дуже нерівною рістнею. Обік незвичайно плодовитих сторін є численні пустинні смуги, де не стрінеш ні сліду якоїсь рістні. А ще гірше є з цього поглядy в міру того, як ви наближаєтесь до заливу Аден, де чи то дерево, чи кущ, належать до найбільших рідкостей. Кажуть навіть, що у французькій Сомалії як одиноке дерево стоїть перед палатою ґубернатора пальма. Стоїть вона бідна над самим океаном, але щож, і та одна-одинока пальма там — **зроблена** з бляхи і тому мусять її що року підмальовувати на зелено, щоб хоч сяк-так виглядала на пальму, як хто схоче її оглядати...

От вам і Етіопія!

Д-р Остап Грицай.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НІЯНТИК, ПА.

Збірка на інвалідів.

З нагоди Листопадового Свята о. Петро Турянський відправив 3-го листопада панахиду за поляглих українських героїв та візвав зібраних зложити жертви на народні ціли.

По 1 дол. зложили: П. Білий і П. Грицай; по 50 ц.: М. Дячинський, М. Білий, В. Бобінський, Г. Гіряк, І. Парастиняк, М. Іванковський і Анна Парастиняк; по 25 ц.: С. Парастинич і М. Дикий. Разом зложено $6.50. Гроші вислано до Обєднання з тим, щоб $3.50 призначити на інвалідів, а $3 на визвольну боротьбу.

Петро Грицай.

ВИЛІЄМСТАВН, Н. ДЖ.

Збірка на інвалідів.

З нагоди панахиди по поляглих героях за волю України, котру відправив 3-го листопада о. Рудакевич, зібрано на інвалідів 8 долярів і вислано до Обєднання.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОГОЗ, Н. Й.

Листопадове Свято.

За прикладом свідомих українських громад і громада в Когоз, як попередніми роками так і цього року відсвяткувала дня 10. листопада з належною пошаною памятку відродження української державности, зарядивши святочний концерт з добірною і достроєною до цеї хвилі програмою. Концерт відбувся вечором в українській галі.

Всі як один, старші і молодші, згромадились численно як одна родина і в означеним часі виповнили галю вщерть, щоби своєю присутністю звеличити цю дорогу памятку та бодай скромними датками причинитись до піддержання інвалідів, які колись, виставлявши свою грудь в боротьбі за свободу і кращу долю Неньки України, остались нині немічними каліками на ласці патріотичної української суспільности.

Вже в неділю при кінці Служби Божої місцевий священик о. М. Лисяк, що недавно прибув до нашої громади, пригадуючи громадянам на їх національний обовязок, відправив панахиду за поляглих героїв, загріваючи до молитви всіх вірних і переносячи їх гадкою в рідні сторони, та вказуючи їм на ті могили, в яких спочивають вічним сном тлінні останки Січових Стрільців, що то в боротьбі за добро і волю українського народу віддали все, що мали найдорожчого, жертвуючи своє життя за визволення України. Притім заохочував усіх вірних як дітей одної нації, щоби вечором без ріжниці переконань явились на Листопадовім Святі.

Святочний вечір розпочався американським і українським гимном, виконаним місцевим хором „Бандурист" під проводом п. Г. Михаліцького. Вступне слово виголосив місцевий громадянин п. Малігловка, котрий у приступних, але ядерних словах зясував значіння і ціль свята, звертаючи увагу всім присутним, щоби спокійно вислухали дальшої програми концерту, в якої склад входили виступи хорові, переплітані дитячими деклямаціями, сольовими продукціями і реферетом.

Хоч невеличкий числом хор, що складається з місцевої української молоді, та хоч не багато часу оставалося на вишколення програмових точок, з причини зміни вчителя, при старанній праці прибулого п. Г. Михаліцького концерт вийшов вдоволяючо. Вдало і з чуттям виконала сольові точки панна Е. Мазуля, котра своїм ніжним і милим голосом чарувала всіх присутних. А вже по майстерськи і дуже справно достроювалась в акомпаніменті на фортепіяні панна Ярослава Зальопана, учениця вищої школи, котра від довшого часу побирає лекції на пяні.

Належиться велике признання і нашому отцю парохові, що своїм рефератом зрушив серце слухачів, бо в коротких і ядерних словах змалював світлі і сумні історичні картини українського народу, що, не зважаючи на довголітню і тяжку кормогу і голгофту, мостить собі дорогу до кращої і світлої будучности т. е. до воскресення самостійної, соборної і незалежної української держави.

Миле враження робила і дітвора шкільна, котра, хоч тут роджена і в американськім дусі вихована, співаючи піснями і деклямаціями оказувала, що в неї серце українське і що з її серця розливається щира любов до свого рідного.

Свято закінчено гимном „Ще не вмерла Україна", а нарід, вдоволяючо настроєний перебутим святочним вечором, поволі розходився в спокою на нічний відпочинок.

Зі збірки, яку заряджено в часі панахиди в церкві і в галі, а яку перевели пані О. Коник і М. Кушнір, по відтягненю видатків, вислано через Обєднання на інвалідів суму $39.65.

Жертвували по $1: В. Коник, О. Коник, Й. Дзямба, М. Дерлиця, Т. Грацонь, Г. Михаліцький, В. Сташко, О. Лесняк, Д. Зальопаний, П. Гаврищенко, І. Столяр, Й. Білінський, о. М. Лисяк, пані Лисяк, П. Ковальчик, М. Малігловка; Н. Заблоцький 75 ц.; по 50 ц.: М. Кушнір, П. Федорко, Г. Недільський, М. Галашин, І. Клосовський, Е. Задра, Ю. Задра, П. Гураш, І. Роман. Решта дрібними датками. — Разом $39.65.

Один з комітетових.

МАЛА АЗІЯ УНЕЗАЛЕЖНЮЄТЬСЯ.

(УП) Вістки, що доходять до нас з Малої Азії, промовляють за те, що та частина світа почала працю над унезалежненням себе від Европи.

Туреччина керується тепер неписаним законом: Туреччина для Турків. Уряд видав новий закон, на підставі якого гірництво, каменоломи, нафтові копальні, копальні бітумінів і т. п. можуть посідати в Туреччині лише Турки. В тих підприємствах можуть працювати і чужинці, але тоді за них треба платити особливий податок. Всі дотеперішні права чужинців в тих областях народного господарства переходять за малим винагородженням на державу.

Унезалежнюється також і Іран. Він розбудовує свою промисловість. Тепер купує машинове устаткування для 5 текстильних заводів. Дві цукроварні вже готові, а дві будують. Скоро імпорт цукру до Ірану зовсім припиниться. В Тегерані будують електровню. Також самі електровні проектують для інших міст. Над можливостями розбудови залізної індустрії та каналізації краю ще ведуться досліди. Все те робить Іран на те, щоб стати незалежною державою. При тому легко йому те робити, бо ані держава ані приватні підприємства не мають на чужині довгів. Зовнішня торговля змонополізована цілком. Засаду прирівнання вивозу і вивозу примінено лише у відношенні до Москви. Для ведення торговлі заложено цілий ряд державних компаній.

Найважнішою подією, що стається тепер в Ірані, є будова трансіранської залізниці. На одну пяту часть будова вже готова. Тепер розбудовують найтруднішу її частину через іранську височину і гори. Також будова залізниці фінансується державою, а не чужим капіталом. Залізниця буде мати надзвичайно велике стратегічне значіння. Вона получить містечко Бендер над Каспієм з туркестанського боку з містечком Бендер-Шапур над Іранським заливом. Довжина її буде виносити 1,700 км. Для получення Тегерану з Кавказом требаб ще збудувати залізницю Тибріс-Тегеран. До Тибрісу йде залізниця московська. Крім того Іран розбудовує ще й автошляхи, бо самої залізниці замало, щоб нею опанувати цілий край.

З тих коротких вісток наглядно виходить, що Мала Азія поволі унезалежнюється від добродійств, які досі давала їй Европа. Дуже важливим фактом є при цьому, що обі ці держави живуть у згоді з Московщиною і що англійські впливи тамже дуже змаліли. Але Москва для обох тих держав не є небезпечною.

Приклдне виховання.

Жінка: Дивися, Петре, кітка ніяк не хоче навчитися спати в своїй бочці! Покажи їй, як то робиться.

НАША ПРЕСА І ЇЇ ЗАВДАНЯ.

Де далі — все більше висуваться на чоло сучасного життя, як несхитна провідна сила — преса. Її велику ролю оцінили й зрозуміли вже великі люди минулого століття, коли преса щойно набирала розмаху до свого триюмфального ходу. Наполеон Бонопарте сказав, що „4 ворожі газети можуть більше заподіяти шкоди, як стотисячна армія в полі". Він же про щоденник „Ренский Меркур", що його видавав славний німецький патріот Йозеф Ґеррес — висловився як про „шесту потугу світу".

Преса кожного народу має свій власний питоменний характер: це залежить від обставин, змагань і потреб народу. Преса самостійних народів, що в них відпала головна журба за свою державу, сповняє переважно інформаційне завдання. Головна її ціль подавати якнайскорше репортерські справи: заспокоювати жадобу знання, новин і сензацій своїх читачів. Наша журналістика побіч інформаційного завдання мусить сповняти **ще великий патріотичний обовязок — виховувати нарід.** Вона, кажучи словами Франка, є тим пекарем, що пече хліб для щоденного вжитку. Далі вона є школою поза школою. „Політична освіта і виховання мусять набуватися поза школою та проти офіційного виховного ідеалу через журналістику" — ось як очеркує Масарик завдання цієї школи. Перебравши на себе ролю фактичного керівника національного духа, вона мусить безнастанно роздмухувати й піддержувати, наче вестальський вогонь, національні прагнення й ідеали.

Чужинець, що читав би нашу пресу, не знайшов би для себе багато цікавого, бо він знайде все в своїй рідній пресі. Наша преса підходить до всього з нашої точки бачення й містить такий матеріял, який має своє **точне призначення.** Багато місця займають тут наші внутрішні, буденні справи й болячки. Це свого роду данина добі і цю данину платить наша преса мужно. Вона стала **середовищем народнього організму,** наче його серцем. Тут збігаються всі жилки нашого життя, звідси виплиає та свіжа чиста кров, що підсилює народній організм. Звідси пливуть тими жилками нові думки, нові пляни творчого організаційного життя. Сюди напливають звіти країних і здібніших одиниць про життя краю. І в тих звітах, що їм наша преса відступає гостинно багато місця, кипить народне життя, тут чути його ритм, тут бачимо підсумки наших надбань, тут можемо похвалитися й поскаржитися не лиш перед собою, а й перед світом.

Я позволю собі твердити, що ніде преса не сповняє такої важливої місії, як саме в нас — і нічия преса під моральним оглядом не є така **відповідальна** перед народом і історією, як наша. Бо від того, **як і куди** поведе преса нарід, залежатиме може й наша майбутність. А далі велику, просто історичну ролю сповняє наша преса тим, що повільно, мов капля води, вижолоблює камінь, **перетворює нарід у націю.**

І ніде мабуть нема таких сердечних взаємин, як між нашим народом і горсткою наших газетних працівників. Вони ж, як не вийшли самі з народу, то жили між ним: знають його потреби й бажання і йдуть їм назустріч.

Але годиться, щоби люди, що дають громадянству своє знання, досвід і талант, люди, що витискають своє виразне тавро на духовий культурі нашій — мали змогу бодай по людськи жити і безжурно працювати для тієї нації. **Цього вимагає наше загальне добро!** Це повинні собі вбити в тямку всі громадяни, що радо беруться до читання преси, а ще радше до її критикування", але є вічними післяплатниками... — („Наш Прапор").

Дмитро Корбутяк.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 211 від. У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою поміччю у моїм каліцтві. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Мартин Бороденко,
Стейплетон, С. Ай., Н. Й.

Бюрократ.

— Ах, цей Порфір такий бюрократ.

— Так?! Чому?

— Я питалася його в листі, як подобаються йому мої очі, а він відсилає мене до свого письма з 25. жовтня, в якому цю справу докладно обговорив!

Бійка.

— Скажіть мені, — каже суддя — як та бійка зачалася?

— Та воно, прошу ласки пана суду, було так: Він жбурнув у мене мискою, а я в нього склянкою з пива, ну то я гей його знов фляшкою, а він мене кріслом. І так ні відси ні відти зачалася направду бійка.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

HIGHLIGHTS OF THE UKRAINIAN CLUB OF BOSTON

It is necessary to look back six years to see a Ukrainian National Choir organized under the personal direction of Rev. Joseph Zelechivsky, before any facts can be given concerning the Ukrainian Church Club of Boston, Mass., as it is today.

In 1929, a group of ambitious American-born Ukrainians took it upon themselves to bring forward to the American public the cultural beauty of their native land, Ukraine. This group included school children and plain working people who had no musical instruction whatsoever. Due to this fact, it is amazing to note that this same group, which was organized under the able skillful leadership of Rev. Zelechivsky, appeared in the Symphony Hall to participate in the International Music Festival that same year. It is even more amazing that they won the distinction of receiving second prize from among all the other choirs which had been in existence for a much longer period of time and which had among them older and more talented members. This prize aroused confidence and determination in this group more that anything else.

In January, 1930, the Ukrainian ballet master, Vasile Avramenko arrived in Boston with a definite plan in mind—to organize a Ukrainian Folk Dancing Club. Under his able direction, the Ukrainian Folk Dancing Club was organized. It participated in its first great performance at the Tribune Amphitheatre, which was erected on the Boston Common for the celebration of the Tercentenary of Boston. The audience numbered approximately 18,000 people and acclaimed the Ukrainian dances, songs and costumes as one of the outstanding features on the entire Tercentenary program. This was the first performance given including both the dancing club and the choir in native costume. As a result of this performance, many requests were made for others in different parts of the city.

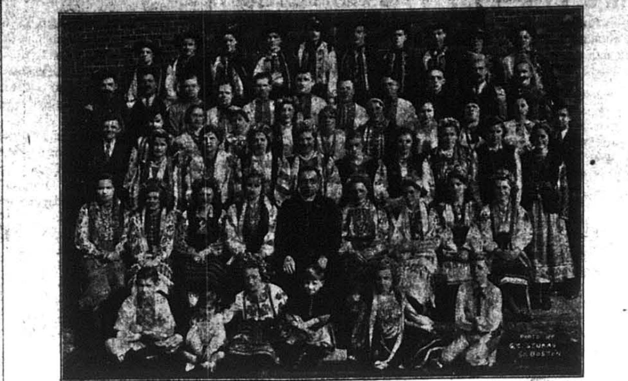
This Ukrainian group of dancers and singers, with the help of a group of experienced Ukrainian dancers from New York, had the honor of closing a series of concerts, aided and sponsored by Mrs. Lowell Putnam, at Symphony Hall given by different nationalities. The Ukrainian night at Symphony Hall had the largest audience of the series. Here, too, this group won distinction and the admiration of everyone present.

A display of the handicraft of different nationalities was held at this same time in Symphony Hall. The Ukrainians won first prize for their type of handicraft and first prize for the display of their beautiful embroideries and various articles.

At the Boston Tercentenary Colonial Costume Ball held on October 17, 1930, the Ukrainian group won first prize for the most beautiful and colorful costumes.

The Ukrainian National Singers and Dancers participated in many performances during the entire celebration of the Tercentenary o. Boston, including an outstanding and picturesque display at Franklin Park before an audience of 10,000 applauding on-lookers.

Since the majority of the dancers belonged to the choir, both groups decided to unite and form one club which was named the Ukrainian Church Club (U.C.C.), and which has been known by that name since 1932.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР В БОСТОН, МАСС.

(Гляди допис в англійській мові).

All of the performances given by the U.C.C. are worthy of being mentioned, but only a few of the most important given each year will be mentioned here.

The U.C.C. was again invited to participate in the celebration of George Washington's birthday at the International Music Festival at Symphony Hall.

The U.C.C. gave their first performance before the Lithuanian people on February 8, 1931. This performance was met with such approval that many invitations have been extended to the U.C..C. since then. Approximately two concerts have been given each year sponsored by the Lithuanian people.

On May 3, 1931, the Reverend A. Z. Conrad, Ph. D. D. D. invited the U.C.C. to give an evening's performance at the Park Street Church where the audience was spellbound with the beauty of Ukrainian melodies sung by the choir under the able direction of Rev. Zelechivsky.

One of the outstanding highlights in the history of the U.C.C. was the Tenth Anniversary of the Ukrainian National Dances, which were brought into this country by the famous ballet-master, Vasile Avramenko. A ballet-concert was given in the Metropolitan Opera House in New York City on April 25, 1931, in which Ukrainian folk dancers from various sections of the United States, Canada, and Europe participated. The U.C.C. of Boston had the honor of sending fifty (50) representatives to this anniversary program. This ballet concert was acclaimed a great success by critics and well-known theatrical peaple, besides the thousands of thrilled spectators who crowded the doors of the Opera House.

Another great ballet-concert was given by Vasile Avramenko, ballet-master, when the Ukrainian National Chorus and the Ukrainian Folk Ballet, touring the country as a part of the Wasnington Bicentennial Celebration, gave a memorable performance at the Boston Opera House, May 10, 1932. The folk dancers in the troupe were American-born young men and women. The U.C.C. of Boston had the honor of being represented in this troupe by a remarkably clever child, Ivan Zelechivsky, who was then five years of age, and who is the youngest son of Rev. Zelechivsky. He was acclaimed a great success, the featuring star of the entire troupe. The U.C.C. also participated in this program at the Boston Opera House with the traveling troupe.

At this time the U.C.C. had a series of performances given in many of the theatres of Greater Boston. These concerts also met with admiration and great approval by the public.

During this same year, 1932, the South Shore residents had an opportunity to see and hear one of the Ukrainian ballet-concerts, at the estate of Mrs. C. Griggs Plant in Cohasset. The proceeds of this concert were for the benefit of the Children's Sunlight Hospital. It is interesting to note that the U.C.C. has aided in such beneficial purposes in many instances.

The year 1933 showed a great increase in the Ukrainian folk dancing schools in New England. The U.C.C. gave a special spectacular ballet-concert at the International Institute of the Y.W.C.A. in the A.C.A. Hall in Manchester, N. H. This concert led to the organization of a folk dancing school in this state. Melvin Zelechivsky, the oldest son of Rev. Zelechivsky, and an active member of the U.C.C., aided in the increase of Ukrainian folk dancers in Manchaster, N. H. With the assistance of Anthony Paszczak he organized an exellent dancing group composed of children, 8 to 16 years of age. It gave a performance inside of one year with the help of U.C.C. This program was presented before an audience of more than 1,000 persons who crowded St. Cecelia's Hall for the Ukrainian night program. The "Leader," a Manchester newspaper, stated that "this pageant was the first of its kind ever staged in this city." Prominent members of the city such as Mayor Damase Caron and Capt. Maurice F. Devine were present at this pageant. Since then the junior group of Manchester's Ukrainian dancers have stirred audience after audience with their lilting, colorful, carefree folk dances, carrying on the tradition of the U.C.C. whose great aim is to spread the beauty of their Mother country's songs and dances throughout their vicinity.

It was this year, 1933, that Ivan Zelechivsky, now seven years of age, rose to great heights in his dancing career, and entered the Chicago World's Fair, as a star performer. He held the spectators spellbound for six weeks by his intricate and difficult portrayal of the Ukrainian dances at the Ukrainian Pavillion. Little Ivan was acclaimed the greatest star of the entire World's Fair and had bestowed upon him highest honors. He is now nine years old and one of the most active members in the U.C.C. His dancing is the outstanding feature of every performance given by the U.C.C.

On Sunday, May 20, 1934 the U.C.C. of Boston and the Ukrainian Dancing Club of Manchester, N. H. gave a joint performance at Lyre Hall, Lawrence, Mass. This was one of the first performances of its kind held in that city and was a great success.

Mrs. A. Fisher, extended an invitation to the U.C.C. for parti-1935, for the Second North Shore Music Festival on Sunday evening, September 2, 1934. From among all others nationalities that participated, the Ukrainian group was invited again on August 24th, 1934, for the Second North Shore Music Festival at Cape Ann and has an invitation for every music festival that will be held there in the future. This invitation shows how well the American public enjoys and still demands good entertainment in the form of Ukrainian song and dance.

At the 160th Anniversary Celebration of Bunker Hill Monumen at Charlestown on June 17, 1935, the U.C.C., with the help of the Ukrainians of Greater Boston, staged a colorful parade in Ukrainian costumes, rich with hand embroidery. They paraded from the Boston Common up the historic hill where a mass was chanted by Rev. Zelechivsky. A wreath was laid by the Ukrainians at the base of Colonel William Prescott's statue and another at the foot of the statue of Major-General Warren. A patriotic address was given by Edward Sullivan. Ukrainian melodies and dances helped to round out the program.

MIROSLAW ZELECHIVSKY,
MARIE MUZYKA.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(38)

Розмах нападаючого льва був би певно звалив на землю меншого чоловіка, але цей вдержався на ногах, а груба списа загналася глибоко в груди звірюки. Рівночасно чоловік відскочив на бік. Це зовсім збентежило розлюченого льва.

За коротку хвилину дивний чоловік скочив на хребет льва. Величезні ручища обхопили його за шию, сильні ноги обвинулися довкола його грудей, а потім сталеве вістря вбилося йому в бік. Розлючений звір пробував скоками й викрутами струтити свого ворога з плечей.

Але чоловік колов його ножем раз по разу. На своє диво два Американці, що цьому приглядалися, почули, що оба, лев і чоловік, видавали з себе порикуючі голоси. Отже той чоловік — це теж був звір. Можливо, що він таксамо небезпечний, як лев.

Великий лев нарешті кинувся вгору, а потім упав скоренько на землю, щоби в цей спосіб заставити свого ворога стратити рівновагу. Рівночасно він скрутив на бік голову, щоб запустити свої зубища в ногу ворога. Видці були певні, що чоловікові прийшов кінець.